

Brazil

Written by Reinaldo De La Cuadra
Wednesday, 26 December 2007 20:58

Το Brazil είναι μία δυστοπική μαύρη κωμωδία, αλλά θα μπορούσε να χαρακτηριστεί retro-futuristic, post-apocalyptic, post-baroque. Πάνω από όλα είναι ένα Αριστούργημα του Φανταστικού Κινηματογράφου (το περιοδικό Wired το κατατάσσει στις πέντε καλύτερες ταινίες επιστημονικής φαντασίας όλων των εποχών μαζί με τα: Blade Runner, Gattaca, Matrix, 2001 Space Odyssey).

Το Brazil προβλήθηκε το 1985 και είναι η ταινία-ορόσημου του μεγάλου και παράξενου σκηνοθέτη Terry Gilliam.

Ο μοναδικός αμερικανός της παρέας των Monty Pythons έχει σκηνοθετήσει ταινίες που άφησαν εποχή όπως Monty Python And The Holy Grail , The Meaning Of Life , τις Περιπέτειες του Βαρώνου Münchhausen, The Fisher King (ελλ.αποδ. Ο Βασιλιάς της Μοναξιάς), Οι 12 Πίθηκοι, Φόβος Και Παράνοια στο Las Vegas. Κάποτε θα καταφέρει να γυρίσει τον Δον Κιχώτη, παρά τις αντιξοότητες

και σε πείσμα των καταστροφών που κατατρέχουν τα γυρίσματα των ταινιών του.

Το Brazil είναι μία δυστοπική μαύρη κωμωδία, αλλά θα μπορούσε να χαρακτηριστεί retro-futuristic, post-apocalyptic, post-baroque. Πάνω από όλα είναι ένα Αριστούργημα του Φανταστικού Κινηματογράφου (το περιοδικό Wired το κατατάσσει στις πέντε καλύτερες ταινίες επιστημονικής φαντασίας όλων των εποχών μαζί με τα: Blade Runner, Gattaca, Matrix, 2001 Space Odyssey). Θεωρείται μέρος μίας τριλογίας μαζί με το Time Bandits Και τις Περιπέτειες του Βαρώνου Münchhausen.

WHAT IS BRAZIL ANYWAY?

Στα extras που συνοδεύουν το dvd της ταινίας υπάρχει ένα αποκαλυπτικό documentary που προσπαθεί να εισβάλει στο δαιδαλώδες μυαλό του Gilliam. Τι είναι το Brazil λοιπόν σύμφωνα με τον σκηνοθέτη του?

Η αδυναμία να δραπετεύσεις από την πραγματικότητα

Η Ιστορία ενός Ελεύθερου Ανθρώπου σε μία Ανελεύθερη Κοινωνία

Ψώνια για το Βράδυ και Τρομοκρατικές Βόμβες

Οι ταινίες του Gilliam προέρχονται από δυνατές εικόνες που του έκαναν εντύπωση. Εμπνεύστηκε το Brazil από ένα ταξίδι του στο Port Talbot της Ουαλίας, στην Πόλη του Ατσαλιού. Εκεί βρέθηκε μπροστά σε μία παραλία που ήταν κατάμαυρη από την καρβουνόσκονη. Κάποιος μελαγχολικός νέος καθόταν στην μαύρη σαν πίσσα ακτή και κοίταζε το ηλιοβασίλεμα. Από ένα ραδιοφωνάκι ακουγόταν μία παράξενη μουσική, μία λατινοαμερικάνικη μελωδία, τόσο ξένη προς το τοπίο. Το τραγουδάκι αυτό ήταν το Brazil, ένα βραζιλιάνικο πατριωτικό κομμάτι του 1939 με πρωτότυπο τίτλο Aquarela do Brazil (Watercolor Of Brazil-Τα χρώματα της Βραζιλίας).

Ο Gilliam δηλώνει στο documentary ότι από εκεί ξεκίνησαν όλα, από εκείνο το τραγουδάκι, από εκείνη την εικόνα. Ήθελε να κάνει μία ταινία για κάποιον που ήθελε να δραπετεύσει από την Μαύρη Παραλία, από τη Μαύρη Φυλακή του, ή τουλάχιστον σκέφτεται και ελπίζει ότι υπάρχει κάποια διέξοδος από αυτό.

(Σχετικά με τη λέξη Brazil, υπάρχει και ένας ιρλανδικός μύθος για τη Hy-Brazil, το Νησί Φάντασμα. Επειδή μέσα στην ταινία αναφέρεται μία άλλη μυθική τοποθεσία, η Sangri-La, θα

μπορούσε κανείς να συνδέσει τις δύο αναφορές για την αναζήτηση μυθικών τόπων)

Ο ΣΚΗΝΟΘΕΤΗΣ ΤΟΥ ΧΑΟΥΣ

Ο Gilliam έχει τη φήμη ιδιότροπου σκηνοθέτη που κάνει δύσκολη τη ζωή των συνεργατών του. Πολλές από τις ταινίες του, με αποκορύφωμα τον Δον Κιχώτη (δείτε οπωσδήποτε το ντοκυμαντέρ για την καταστροφή των γυρισμάτων της ταινίας, δηλαδή μία ταινία μέσα στα γυρίσματα μίας άλλης ταινίας, το Lost In La Mancha των Keith Fulton και Louis Pepe), χαρακτηρίστηκαν από μεγάλες ατυχίες στα γυρίσματα, κακές επιλογές ηθοποιών, εμπορική αποτυχία. Η αλήθεια είναι ότι ο Terry Gilliam έχει ένα πολύ δικό του, ιδιαίτερο, τρόπο σκέψης και σκηνοθεσίας. Ακόμα και οι πιο στενοί συνεργάτες του δεν μπορούν να αποδώσουν τη φαντασία του, τις εικόνες που κατακλύζουν το μυαλό του. Για το Brazil προσέλαβε διαδοχικά δύο σεναριογράφους, πρώτα τον Tom Stoppard και μετά τον Charlie McKee, αφού θεωρούσε ότι δεν αποδιδόταν σωστά αυτό που ήθελε. Όπως δηλώνει ο ίδιος, «ήθελε να συμπαρασύρει τους σεναριογράφους του στο χάος, στο τέλμα, στην παράνοια». Να γυρίσουν μία ταινία ενάντια στον Μεγάλο Αδελφό (αρχικός μαύρος τίτλος του Brazil ήταν 1984 1/2), ενάντια στη γραφειοκρατία, ενάντια στην πεζή πραγματικότητα.

Μετά από εννέα μήνες γυρισμάτων, ο Gilliam έπεσε σε κατατονία για μία εβδομάδα, ενώ σαν να μην έφθναν οι ατυχίες και οι προστριβές, το studio ζήτησε αλλαγή του τέλους. Ο Gilliam, σε απόγνωση, παρέδωσε δύο κόπιες, με δύο ολότελα διαφορετικά τέλη, ένα για την Αμερική και ένα για την Αγγλία και τον υπόλοιπο κόσμο.

Με φανερή απογοήτευση αλλά και ένα απειλητικό μειδίαμα, ο Gilliam δηλώνει ότι έχει ιδέες για ακόμα πιο τρελές ταινίες, αλλά δεν μπορεί να διανοηθεί ποιος θα τις χρηματοδοτήσει. Σαν άλλος Δον Κιχώτης όμως, δηλώνει ότι αν πιστέψει ότι μπορεί να κάνει μία τέτοια ιδέα ταινία, μπορεί να συμπαρασύρει κι άλλους και να τους πείσει ότι μπορούν.

ΥΠΟΘΕΣΗ-ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ-ΜΑΥΡΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ

Ο ήρωας της ταινίας, ο Sam Lowry (Jonathan Pryce), ζει σε μία γκριζα πραγματικότητα, σε μία γραφειοκρατική δυστοπία, σε ένα καφκικό περιβάλλον. Εργάζεται για την κυβέρνηση και προσπαθεί να ζήσει ήρεμα εν μέσω τρομοκρατικών απρόσωπων βομβιστικών ενεργειών από αντιφρονούντες που ονομάζονται «Αντίσταση» (σε ρόλο-παρεξήγηση ο Robert De Niro ως cult guerilla plumber). Στα όνειρά του τον επισκέπτεται μία αιθέρια ύπαρξη την οποία τελικά αναγνωρίζει στο πρόσωπο μίας επαναστάτριας. Η ταινία περιγράφει τις προσπάθειες του Sam να κερδίσει την καρδιά της Jill (Kim Greist), να τη βοηθήσει να γλιτώσει από την κυβέρνηση και μαζί να ζήσουν τον έρωτά τους. Τα σχέδια όμως του Sam σκοντάφτουν σε ένα σύμπαν κακό, γκριζο, γραφειοκρατικό, ανέμπνευστο, που δεν αναγνωρίζει όνειρα και έρωτες. Αλλά ο Sam επιμένει.

Ο Gilliam εστιάζει ακριβώς στον ρομαντικό αγώνα του Sam προς το όνειρο. Τελικά δεν μάθαμε τι απέγινε η Επανάσταση. Δεν μάθαμε αν νίκησαν οι Επαναστάτες. Επειδή μάλλον δεν ενδιαφέρει τον Gilliam να προβάλει τη νίκη της μίας ή της άλλης παράταξης, αλλά την προσωπική αγωνία και συμμετοχή μέσα σε όλα αυτά. Η προσωπική επανάσταση ενδιαφέρει περισσότερο τον σκηνοθέτη, τόσο ενάντια στους απρόσωπους ή προσωποποιημένους μηχανισμούς εξουσίας, όσο και ενάντια στη στυγνή λογική και την ίδια τελικά την πραγματικότητα. Η αναζήτηση της ταυτότητας, τα παιχνίδια τη λογικής και η ζεύξη ονείρου-πραγματικότητας είναι σταθερά μοτίβα σε όλες τις ταινίες του Gilliam.

Κάτι παρόμοιο συμβαίνει και στις επόμενες ταινίες που προβλήθηκαν από το UNICORN, το Birdy και το Dead Poets Society, μία άτυπη «Τριλογία Απόδρασης». Οι πρωταγωνιστές κατοικούν στα όρια μίας πραγματικότητας που δεν τους εκφράζει και στους ολοδικούς τους κόσμους, άλλοτε της φαντασίας τους, άλλοτε σε μικρές ομάδες κοινών ονείρων. Παλεύουν μάταια μα με κέφι ενάντια σε μία Δύναμη Μεγαλύτερη από αυτούς, με έμπνευση και ελπίδα ότι θα νικήσουν, θα αποδράσουν, ή απλά θα συνεχίσουν να επιβιώνουν μέσα στα σύμπαντά τους. Οι ήρωές μας είναι διαφορετικοί από τα ζόμπι που περπατούν γύρω τους,

Brazil

Written by Reinaldo De La Cuadra
Wednesday, 26 December 2007 20:58

είναι έντονα συναισθηματικοί, παρορμητικοί και ριψοκίνδυνοι, δεν έχουν να χάσουν τίποτα, τα έχουν χάσει όλα αφού δεν μπορούν να έχουν τα όνειρά τους. Ο Sam Lowry του Brazil, ένας γραφιάς της κακής ώρας, ενώ έχει εξασφαλιστεί οικονομικά εφ'όρου ζωής, νιώθει μέσα του τη φλόγα του πολεμιστή (αριστουργηματική η σκηνή με τον Samurai), δεν έχει κανένα δεσμό με τους συνανθρώπους του, ούτε καν με τη μητέρα του. Αποκομμένοι είναι και ο Birdy αλλά και οι Χαμένοι Ποιητές. Οδηγοί είναι τα όνειρά τους, όχι οι προσδοκίες των συνανθρώπων τους, των οικογενειών τους, των αφεντικών τους, των δασκάλων τους. Οι πρωταγωνιστές μας κυνηγούν την υπέρβαση, την απόδραση, νιώθουν δεμένοι και εγκλωβισμένοι ουσιαστικά στην ίδια Φυλακή (Γραφειοκρατία-Κοινωνία στο Brazil, Στρατός-Πόλεμος στο Birdy, Οικογένεια-Σχολείο στο Dead Poets Society).

Ξέρουν ότι θα αποδράσουν. Ελπίζουν.